

Antti Turunen

Lausunto 15.5.2017

LAUSUNTO TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN ASETTAMAN TYÖRYHMÄN MUISTIOSTA KOSKIEN KILPAILULAIN UUDISTAMISTA (TEM RAPORTTEJA 16/2017)

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt lausuntoa 14.3.2017 julkaistusta työryhmämuistiosta koskien kilpailulain uudistamista. Keskuskauppakamari lausuu asiasta seuraavaa.

Yleistä

Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että kilpailulainsäädännöllä pyritään varmistamaan yrityksille toimintaympäristö, jossa niillä on tasapuoliset toimintaedellytykset ja mahdollisuus menestyä, sekä suojaamaan yrityksiä terveen ja toimivan taloudellisen kilpailua vahingoittavilta kilpailunrajoituksilta. Samanaikaisesti tulisi varmistua siitä, että kilpailuvalvonta on tehokasta ja oikeasuhtaista. Kilpailusääntelyssä tulisi suhtautua pidättyväisesti sääntelyyn, joka on omiaan aiheuttamaan oikeudellista epävarmuutta, lisääntyntä hallinnollista taakkaa, kohtuuttomia sanktioita ja näistä aiheutuvia tarpeettomia noudattamiskustannuksia yritystoimintaan. Kansallisessa sääntelyssä tulisi myös pidättäytyä ratkaisuihin, joilla heikennetään kotimaisten yritysten toimintaedellytyksiä ja kilpailukykyä kansainvälisesti.

Keskuskauppakamari haluaa kiinnittää huomiota eräisiin työryhmä muistioon sisältyviin ehdotuksiin, joita se ei pidä kilpailuvalvonnan tehokkuuden ja oikeasuhtaisuuden näkökulmasta kannattavina.

Toimialayhdistykselle määrättävät seuraamusmaksut

Työryhmän tehtävänä on ollut arvioida tarvetta muuttaa kilpailulain säännöksiä, jotka koskevat toimialayhdistyksen seuraamusmaksun enimmäismäärän laskemista. Keskuskauppakamari katsoo, että työryhmä arvioinut muutostarvetta tosiasiallisesti varsin suppeasti ja arvioinut lähtökohtaisesti eri tapoja, joilla seuraamuksia voitaisiin ankaroida.

Keskuskauppakamari katsoo, että nykyinen sääntely tarjoaa valvojalle riittävät keinot kohdistaa seuraamukset kilpailua rajoittavaan toimintaan osallistuneisiin tahoihin siitä riippumatta tapahtuuko tämä toimialajärjestön puitteissa tai ei. Siten varsinaista lisäsääntelyn tarvetta ei ole osoitettu.

Keskuskauppakamari pitää ehdotusta, jossa toimialajärjestölle määrättävä seuraamusmaksu laskettaisiin suurimpien jäsenyritysten liikevaihdon perusteella, kaikin muodoin kohtuuttomana. Ehdotetun seuraamusmaksun suurus ei olisi missään todellisessa suhteessa toimialajärjestön taloudelliseen kantokykyyn tai rikkomuksella saavutettavaan hyötyyn vaan lähtökohdaksi ehdotettu 10 prosentin osuus suurimpien jäsenyritysten liikevaihdosta jäisi täysin mielivaltaiseksi ja kosmeettiseksi raja-arvoksi. Sanktion ankaruus ei olisi myöskään missään suhteessa sanktioidun teon haittoihin, ja siten myös vastoin yleisempää suhteellisuusperiaatetta.

Sanktioankaruutta voi ajatella lieventävän niiden määräämistä koskeva viranomaisen harkintavalta, joka sallii enimmäisrajaa merkittävästi lievempien seuraamusten määräämisen. Ylimoitettu sanktioankaruus johtaa kuitenkin siihen, että toimialajärjestön toiminnan jatkuvuuden kannalta seuraamus voi osoittautua kohtalokkaaksi jo hyvin kaukana säädetyistä enimmäisrajoista. Seuraamusankaruudesta johtuva oikeudellinen epävarmuus vaikeuttaa toimialajärjestöjen ja niiden jäsenten laillista toimintaa, ja todennäköisesti vaikuttaa kielteisesti yritysten halukkuuteen osallistua toimialajärjestöjen toimintaan silloinkin, kun tämä palvelisi elinkeinoelämän toimintaa ja markkinoiden tehokasta kehittymistä.

Oikeus esittää rakenteellisia muutoksia

Työryhmän tehtävänä on ollut arvioida rakenteellisten korjaustoimenpiteiden tarvetta. Työryhmä on muistiossaan tunnistanut rakenteellisiin korjaustoimenpiteisiin liittyviä ongelmia mm. vaaran, että sääntelyä pyrittäisiin käyttämään elinkeinorakeenteen ohjausvälineenä pikemmin kuin kilpailunrajoitusten korjaamisena, mahdolliset kilpailua laiskistavat seuraukset (määräävän markkina-aseman välttäminen) sekä toimenpiteen ennakoitavuus ja suhteellisuus. Keskuskauppakamari katsoo, ettei työryhmän ehdotus ei onnistu ratkaisemaan mitään näistä esitetyistä ongelmista.

Ottaen huomioon että ehdotetuilla toimenpiteillä puututtaisiin viime kädessä omaisuuden suojaan, ja siten perustuslain mukaisesti perusoikeuksiin, säännöksiltä tulee edellyttää täsmällisyyttä ja tarkkarajaisuutta. Ehdotuksessa tyydytään edellyttämään, että rakenteellisen toimenpiteen tulee olla oikeasuhtainen ja viimesijainen, muuta tämän arviointiin ei anneta juuri sääntelyllistä tukea. Ottaen huomion senkin, että rakenteelliseksi toimenpiteeksi voidaan ehdotuksen perusteella laskea hyvin erilaisia toimia, säännösehdotuksen aiheuttamat tulkintakysymykset ja oikeudellinen epävarmuus ovat yritysten toiminnan ja investointien näkökulmasta mittavia ja todennäköisesti vaikuttavat kielteisesti terveeseen elinkeinotoimintaan.

Julkisen ja yksityisen elinkeinotoiminnan kilpailuneutraliteetti

Työryhmä on muistiossaan nostanut oma-aloitteisesti esille nykyisiä puutteita koskien julkisen ja yksityisen elinkeinotoiminnan kilpailuneutraliteettia. Työryhmä on arvioinut sääntelytarvetta ja löytänyt hyviä perusteita tehostaa kilpailuneutraliteetin valvontaa. Ottaen huomioon työryhmän muissa tilanteissa ehdottamien seuraamusten ankaruus, Keskuskauppakamari pitää erikoisena, ettei kilpailuneutraliteetin osalta kuitenkaan ehdoteta esimerkiksi seuraamusten ankaroittamista tai tehokkaampia viranomaisvaltuuksia markkinahäiriöiden korjaamiseksi.

Ulkopuolisen neuvonannon suoja

Keskuskauppakamari haluaa lopuksi huomauttaa, ettei oikeudellisen neuvonannon suojan tarve rajoitu ainoastaan asianajajien neuvonantoon vaan saman suojan tulee ulottua myös muihin oikeudellisten neuvonantopalveluiden tarjoajiin.

KESKUSKAUPPAKAMARI

Leena Linnainmaa
Varatoimitusjohtaja